

RN 2016/26

HOF 'S-HERTOGENBOSCH

22 december 2015, nr. HD 200 133 708_01
(Mrs. C.E.L.M. Smeenk-van der Weijden, J.C.J. van Craaikamp, L.W. Louwerse)

Art. 5:70, 6:74, 7A:1781 BW

ECLI:NL:GHSHE:2015:5276

Zorgplicht en verzuim bruiklener.

Uitleg erfdiensbaaerheid. Is ingebrekestelling vereist voor het intreden van verzuim door een bruiklener? Hoe dient een erfdiensbaaerheid te worden uitgelegd?

X is eigenaar van perceel X, welk perceel is bezwaard met een erfdiensbaaerheid om te komen en te gaan van en naar de openbare weg ten behoeve van het tuinonderhoud van het belendende perceel Y. Partijen zijn bruikleenovereenkomst(en) aangegaan ingevolge waarvan X perceel Y tijdelijk als tuin mocht gebruiken. Na verstrijking van de bruikleentermijn(en) is X de toegang tot perceel Y ontzegt en is een hekwerk geplaatst op de door X aangeduide perceelgrens. In hoger beroep vordert Y vergoeding van (kadastrer)kosten wegens verplaatsing van voormeld hekwerk naar de later door het Kadaster op verzoek van Y bepaalde erfgrens en schade als gevolg van tekortschieten door X in de nakoming van verplichtingen voortvloeiend uit de bruikleenovereenkomst(en). Voorts wordt gevorderd dat X dient te gedogen dat Y (dan wel derden) voor het tuinonderhoud (door deze derden) 1) met groot rijdend materieel over perceel X naar en van perceel Y komt en gaat en 2) te allen tijde met een motorgrasmaaier met tuinkar over perceel X naar en van perceel Y komt en gaat.

Hof: X heeft niet onrechtmatig gehandeld indien hij een verkeerde erfgrens heeft aangewezen maar zich daarvan niet bewust was. Een bruiklener dient op grond van de wet de zorg van een goede bruiklener in acht te nemen. Wat deze zorgplicht inhoudt hangt af van de concrete omstandigheden van het geval. Als het geleende niet in de juiste staat wordt teruggegeven, treedt verzuim van rechtswege in op grond van de wet en is de bruiklener aansprakelijk voor schade, behoudens tegenbewijs dat niet door haar toerekenbaar is tekortgeschoten. Ingebrekestelling is derhalve niet vereist. X is in casu tekortgeschoten in zijn verplichting uit hoofde van de bruikleenovereenkomst door een door X aangebrachte wal met puin niet te verwijderen voordat hij het perceel teruggaf aan Y. Voorts heeft X onrechtmatig gehandeld door zonder toestemming een zitkuil te verwijderen. Bij uitleg van erfdiensbaaerheden komt het aan op de partijbedoeling, af te leiden uit de in de vestigingsakte gebezigde

bewoordingen, uit te leggen naar objectieve maatstaven in het licht van de gehele inhoud van de akte. Een erfdiensbaaerheid is naar haar aard geen persoonlijk recht, zodat ook anderen dan Y (en zijn familie) de weg kunnen gebruiken ten behoeve van het tuinonderhoud. Bovendien blijkt uit de objectieve bewoordingen van de akte niet dat alléén Y gebruik mag maken van de weg. Voorts wordt in de akte niet uitgesloten dat de weg wordt betreden met rijdend materieel zoals een zitgrasmaaier, zodat dit mogelijk moet zijn. Echter onvoldoende onderbouwd is dat de huidige toegangsweg onvoldoende breed is door te stellen dat hoveniersbedrijven veelal over breder materiaal beschikken. Wel dient het gebruik van de toegangsweg op de minst belastende wijze te gebeuren via een daartoe door Y aan te wijzen route.

Zie ook:

- HR 4 oktober 2002, NJ 2003/257 (*Fraanje/Götte*) m.nt. J. Hijma;
- HR 6 oktober 2000, NJ 2000/691 (*Verzicht/Rowi*): de gevallen waarin verzuim automatisch intreedt niet uitputtend weergegeven in 6:83 BW. Redelijkheid en billijkheid kunnen hierbij een rol spelen;
- HR 27 november 1998, NJ 1999/380 (*Van der Meer/Beter Wonen*): verplichting huurder bij einde huur het gehuurde in goede staat terug te geven, kan naar haar aard slechts worden nagekomen op het tijdstip waarop de huurovereenkomst eindigt; huurder alsdan van rechtswege in verzuim;
- Hof Amsterdam 5 maart 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:670, RCR 2014/18: toerekenbare tekortkoming. Verzuim zonder ingebrekestelling gerechtvaardigd op grond van de (aanvullende werking van) redelijkheid en billijkheid;
- Hof 's-Hertogenbosch, 10 augustus 2010, ECLI:NL:GHSHE:2010:BN4019: bruikleen roerende zaken. Bruiklener kwam verplichting tot teruggave van het geleende na afloop van de bruikleen niet na. Verzuim van rechtswege;
- J.W.A. Biemans, 'DSM/Fox en uitleg van notariële akten – (nog) geen 'vloeiende overgang' van overeenkomst naar notariële akte', *MvV* 2015/6, p. 159;
- A.J.H. Pleysier, 'Erfdiensbaaerheid of persoonlijk recht; uitleg notariële akte', *JBN* 2004/52.

Wenk:

Verzuim treedt ingevolge art. 6:82 lid 1 BW in, wanneer de eigenaar de bruiklener in gebreke stelt bij een schriftelijke aanmaning met een redelijke termijn en de bruiklener daaraan geen gehoor geeft. De ingebrekestellingsverplichting voor schadevergoe

ding en ontbinding is geen absoluut vereiste.

Art. 6:83 BW formuleert drie uitzonderingen op het vereiste van de ingebrekestelling. De daarin als eerste genoemde 'fatale termijn' vindt toepassing in geval een bruiklener het geleende op het tijdstip waarop de bruikleenovereenkomst eindigt niet in de overeengekomen staat teruggeeft, welke staat dient te beantwoorden aan het gebruik door een goed bruiklener. De bewijslast dat aan een overeengekomen termijn geen fatale werking toekomt, rust op de bruiklener. De wettelijke opsomming van gronden voor verzuim zonder ingebrekestelling ingevolge art. 6:83 BW is niet limitatief. Elders in de wet zijn nog andere situaties geregeld waarin geen ingebrekestelling nodig is (bijvoorbeeld art. 6:205 BW en art. 6:274 BW). Ook heeft de Hoge Raad in een reeks arresten de verplichting tot ingebrekestelling en de gevolgen van het nalaten daarvan gerelativeerd. De onderhavige uitspraak bevestigt de zienswijze dat het niet voldoen van een bruiklener aan haar verplichtingen bij het einde van een bruikleensituatie het aannemen van verzuim zonder ingebrekestelling rechtvaardigt en sluit aan op de bestaande lijn in de jurisprudentie op dit gebied.

In art. 5:73 BW is bepaald dat de inhoud van de erfdienstbaarheid en de wijze van uitoefening worden bepaald door de akte van vestiging en, voor zover in de akte regelingen daartoe ontbreken, door de plaatselijke gewoonte. Een bestendige wijze van gebruik van een erfdienstbaarheid kan daarbij richtinggevend zijn, mits dit te goeder trouw is geschied. In eerste instantie is de tekst van de akte waarbij de erfdienstbaarheid is gevestigd dus beslissend. De bevoegdheid om op een bepaalde wijze gebruik te maken van een erfdienstbaarheid blijft steeds gebonden aan de grenzen van art. 3:13 BW (misbruik van bevoegdheid). In aanvulling daarop kan de rechter ingevolge art. 5:78 BW op grond van bijvoorbeeld onvoorziene omstandigheden, strijd met het algemeen belang of de onmogelijkheid van uitoefening de inhoud en/of de wijze van uitoefening van een erfdienstbaarheid wijzigen of het recht zelfs opheffen. Een recht van erfdienstbaarheid is een zakelijk recht. Een zakelijk recht staat in tegenstelling tot een persoonlijk recht, dat niet wordt gevestigd ten behoeve van een erf maar ten behoeve van een persoon. In dit kader overweegt het hof dat uit de aard van de erfdienstbaarheid volgt dat ook anderen dan Y gebruik kunnen maken van de toegangsweg, mits dit conform de tekst van de erfdienstbaarheid gebeurt ten behoeve van

het tuin- en grondonderhoud van perceel Y. Een andere opvatting zou strijdig zijn met het zakenrechtelijke systeem van ons BW. In de onderhavige uitspraak sluit het hof aan bij de partijbedoeling op het moment van de vestiging van het recht door te oordelen dat de erfdienstbaarheid bij de vestiging niet breder was dan 190/200 centimeter en dat deze huidige breedte nog steeds volstaat, nu Y niet voldoende heeft onderbouwd dat de huidige breedte van de toegangsweg onvoldoende breed is voor het onderhoud van het heersend erf. De tekst van de akte spreekt over 'de tuingereedschappen welke volgens het normale gebruik benodigd zijn voor tuin- en grondonderhoud' van perceel Y. Het hof legt dit normale gebruik naar objectieve maatstaven uit en oordeelt diensgevolge dat te allen tijde voor het noodzakelijke onderhoud met een motorgrasmaaier met tinkar van de toegangsweg gebruik mag worden gemaakt. Deze onderhavige uitleg van een erfdienstbaarheid vindt derhalve plaats conform de daarvoor geldende lijn in de jurisprudentie en literatuur.

Appellant, adv. mr. A.G.W. Leysen,
tegen

Geïntimeerde, adv. mr. A.F.Th.M. Heutink.

Hof:

5 *Het verloop van de procedure*

Het verloop van de procedure blijkt uit:

- het tussenarrest van 12 november 2013 waarbij het hof een comparitie na aanbrengen heeft gelast;
- het proces-verbaal van de op 25 november 2013 gehouden comparitie;
- de memorie van grieven met eiswijziging en producties;
- de memorie van antwoord met producties;
- de akte houdende uitlating producties van appellant;
- de antwoordakte.

Het hof heeft daarna een datum voor arrest bepaald. Het hof doet recht op bovenvermelde stukken en de stukken van de eerste aanleg.

6 *De beoordeling*

6.1. In dit hoger beroep wordt uitgegaan van de volgende feiten.

- Op 25 juni 1997 heeft appellant aan geïntimeerde een woonhuis met ondergrond, erf en tuin aan de (perceel) te (plaats) verkocht. De verkochte grond (hierna: perceel X) had een grootte van ongeveer zes are en vijfenzestig centiare en maakte deel uit van een perceel kadastraal bekend gemeente Gennep sectie (...) nummer (...). Een deel van dat perceel ter grootte van ongeveer zes are (hierna: perceel

Y) is eigendom gebleven van appellant. Perceel Y is ingericht als tuin en is blijkens de overgelegde stukken vanaf de openbare weg Z alleen toegankelijk via perceel X.

– Bij notariële akte van 15 september 1997 (prod. 1 inl. dagv.) is het verkochte aan geïntimeerde geleverd. In de akte is vermeld (pagina 4 akte) dat partijen zijn overeengekomen dat appellant perceel Y gedurende een periode van tien jaar niet mag verkopen, dat geïntimeerde perceel Y tot die tijd om niet enkel en alleen als tuin mag gebruiken en dat hij het recht heeft om dit te kopen zodra appellant tot vervreemding wenst over te gaan. Verder is in de akte vermeld dat partijen ten behoeve van perceel Y en ten laste van perceel X een erfdiensbaarheid van weg vestigen 'om over de door de koper aan te geven route te komen en te gaan van en naar de openbare weg Z te (plaats) (...) en wel enkel en alleen ten behoeve van het tuin- en grondonderhoud van het heersend erf met de tuingereedschappen welke volgens het normale gebruik benodigd zijn voor dergelijk onderhoud' (pagina 6 akte).

– In 2008 hebben partijen een 'bruikleenovereenkomst' gesloten (prod. 7 cva), waarbij appellant perceel Y van 1 juli 2008 tot en met 30 juni 2010 in bruikleen heeft gegeven aan geïntimeerde. De overeenkomst vermeldt:

"Op 26.6.2008 hebben wij het perceel bezichtigd, er zal een grensmarkering aangebracht worden. De heer geïntimeerde zal geen veranderingen aan brengen en het perceel in dezelfde staat als bezichtigd houden tot de genoemde einddatum t.w. 30.6.2010."

– Omstreeks mei 2011 hebben partijen onderhandeld over de verkoop van perceel Y aan geïntimeerde. Deze onderhandelingen hebben niet geleid tot overeenstemming.

– Omstreeks juni 2011 heeft appellant aan geïntimeerde de toegang tot perceel Y ontzegd.

– Hierna heeft appellant op enig moment in 2011 – volgens de stellingen van appellant in oktober – een hekwerk geplaatst op de door geïntimeerde met piketpalen aangeduide grens tussen perceel X en perceel Y. Nadat dit hekwerk was geplaatst, heeft appellant het Kadaster opdracht gegeven om de grens tussen perceel X en perceel Y te bepalen en heeft hij het hekwerk laten verplaatsen op de door het Kadaster bepaalde grens.

– De door geïntimeerde ingevolge de notariële akte van 15 september 1997 aangegeven weg om over perceel X naar perceel Y te gaan (het hof zal deze weg hierna ook wel aanduiden als 'de toegangsweg'), is ongeveer 190/200 cm breed.

6.2.1. In eerste aanleg heeft appellant, na wijziging van zijn eis, gevorderd – beknopt weergegeven:

– geïntimeerde te veroordelen om aan appellant te betalen een bedrag van € 9.938,45, vermeerderd met rente;

– geïntimeerde te veroordelen om binnen een week na betekening van het vonnis door middel van een tekening een toegangsweg aan te geven waarover appellant en/of derden met voor het onderhoud van de tuin geschikt rijdend materieel kunnen gaan, welke toegangsweg minimaal 2,5 meter breed dient te zijn, op straffe van het verbeuren van een dwangsom;

– geïntimeerde te veroordelen zich te onthouden van handelingen waardoor de toegangsweg wordt versmald tot een breedte van minder dan 2,5 meter, op straffe van het verbeuren van een dwangsom;

– geïntimeerde te veroordelen om appellant en/of derden op geen enkele wijze te hinderen bij het gebruik van de toegangsweg om met het voor onderhoud van de tuin benodigde rijdend materieel naar en van zijn tuin te komen en te gaan, op straffe van het verbeuren van een dwangsom;

– geïntimeerde te veroordelen voor de poort die toegang geeft tot zijn perceel geen voertuigen of andere obstakels te plaatsen, op straffe van het verbeuren van een dwangsom;

– geïntimeerde te veroordelen in de kosten van het geding.

6.2.2. Aan zijn vordering tot betaling van € 9.938,45 heeft appellant, kort samengevat, ten grondslag gelegd dat geïntimeerde tekortgeschoten is in de nakoming van zijn verbintenissen die voortvloeien uit de bruikleenovereenkomsten doordat hij de tuin heeft verwaarloosd, de coniferen haag die zich op perceel Y bevindt niet tot een hoogte van minder dan twee meter heeft gesnoeid en een aarden wal met rommel (stenen) in de nabijheid van de coniferen haag heeft gemaakt. Daarnaast stelt appellant dat geïntimeerde onrechtmatig jegens hem heeft gehandeld doordat hij van perceel Y een (ten tijde van de koop in 1997 aanwezige, door appellant gebouwde) zitkuil heeft verwijderd. De kosten voor – kort gezegd – het herstel van de tuin bedragen € 8.019,41. Verder stelt appellant dat geïntimeerde in 2011 aan appellant een foutieve erfgrens heeft aangewezen. Als gevolg daarvan heeft appellant schade geleden die bestaat in de kosten van het Kadaster voor het opnieuw bepalen van de erfgrens ten bedrage van € 580 en de kosten van het verplaatsen van het hekwerk dat appellant op aanwijzing van geïntimeerde had geplaatst ten bedrage van € 339,15. Appellant stelt verder dat hij buitengerechtelijke kosten heeft gemaakt die hij begroot op € 768.

Aan de overige vorderingen heeft appellant ten grondslag gelegd – kort gezegd – dat geïntimeerde op grond van de notariële akte van 15 september 1997 gehouden is om hem en/of

derden met rijdend materieel toegang te geven tot perceel Y voor het onderhoud daarvan, dat die toegang minimaal 2,5 meter breed dient te zijn en dat geïntimeerde zijn verplichting niet nakomt doordat hij niet zorgt voor een zodanige toegang.

6.2.3. Geïntimeerde heeft gemotiveerd verweer gevoerd. Dat verweer zal, voor zover in hoger beroep van belang, in het navolgende aan de orde komen.

6.3.1. De kantonrechter een gerechtelijke plaatsopneming/comparitie van partijen gelast en gehouden. Daarvan is geen proces-verbaal opgemaakt.

6.3.2. In het eindvonnis van 3 juli 2013 heeft de kantonrechter onder meer het volgende overwogen:

- Appellant heeft onvoldoende gesteld dat geïntimeerde bewust een verkeerde erfgrens heeft aangewezen. Dat appellant heeft vertrouwd op de aanwijzing van de erfgrans door geïntimeerde komt voor rekening en risico van appellant;

- Appellant heeft niet gesteld dat hij geïntimeerde in gebreke heeft gesteld voor de gestelde verwaarlozing van de tuin en de verwijdering van de zitkuil. Geïntimeerde is niet in verzuim komen te verkeren, zodat appellant geen recht heeft op schadevergoeding.

- Gesteld noch gebleken is dat de toegangsweg over perceel X naar perceel Y ten tijde van de vestiging van de erfdienstbaarheid breder was dan de thans aanwezige doorgang met een breedte van 190/200 cm. Daarom kan appellant geen aanspraak maken op een bredere doorgang;

- Normaal tuinonderhoud is mogelijk zonder rijdend materieel en geïntimeerde heeft onweersproken gesteld dat hij zelf nimmer groot materieel nodig heeft gehad voor het onderhoud van perceel Y;

- De in de notariële akte omschreven erfdienstbaarheid bepaalt niets over derden die over de door geïntimeerde aangegeven route naar perceel Y mogen gaan. De strekking van de erfdienstbaarheid is dat appellant zich eventueel vergezeld van zijn gezin kan vervoe-gen op zijn perceel om onderhoud te plegen en/of te recreëren. Van geïntimeerde kan niet gevergd worden dat hij steeds derden door zijn tuin laat komen en gaan, en dat dan ook nog onaangekondigd;

- Partijen zijn nimmer overeengekomen dat derden gebruik mogen maken van de doorgang over perceel X naar perceel Y en evenmin dat dit met rijdend materieel mag gebeuren;

- Gesteld noch gebleken is dat appellant buitengerechtelijke werkzaamheden heeft verricht, anders dan die ter voorbereiding van de procedure en instructie van de zaak.

De kantonrechter heeft op grond van het een en ander de door geïntimeerde aangegeven

route zelf vastgesteld, aldus dat appellant de kortst mogelijke weg van de toegangspoort van de tuin van geïntimeerde tot de gang achter de schuur/garage dient te volgen, dwars over het gazon van geïntimeerde (5.1. van het dictum). Daarnaast heeft de kantonrechter geïntimeerde veroordeeld om zich te onthouden van ieder handelen waardoor de breedte van de toegangsweg tot perceel Y wordt versmald, althans appellant gehinderd wordt in het benutten van voornoemde route, op straffe van het verbeuren van een dwangsom (5.2. van het dictum). Voorts is geïntimeerde veroordeeld om de toegangsweg vrij te houden van obstakels (5.3. van het dictum). De kantonrechter heeft de proceskosten gecompenseerd in die zin dat iedere partij de eigen kosten draagt en heeft de overige vorderingen afgewezen.

6.4.1. Appellant heeft in hoger beroep zes grieven aangevoerd en heeft zijn vordering (opnieuw) gewijzigd. Appellant vordert thans:

1. Geïntimeerde te veroordelen om aan hem te betalen € 9.938,45, vermeerderd met de wettelijke rente over € 880 vanaf 25 februari 2012 en over € 8.290,45 vanaf 13 september 2012 tot de dag van voldoening;
2. Geïntimeerde te veroordelen te gehengen en te gedogen;

- dat appellant voor het onderhoud van zijn tuin minimaal twee maal per jaar met derden, niet zijnde familieleden, met groot rijdend materieel over het erf van geïntimeerde naar en van zijn tuin rijdt;

- dat appellant te allen tijde voor het noodzakelijke onderhoud van zijn tuin met een motorgrasmaaiër met tuinkar over het erf van geïntimeerde naar en van zijn tuin rijdt;

3. Geïntimeerde te veroordelen in de proceskosten van beide instanties.

Appellant heeft geconcludeerd tot vernietiging van het beroepen vonnis en tot het alsnog toewijzen van zijn vorderingen zoals in hoger beroep gewijzigd.

6.4.2. Het hof constateert dat geen grieven zijn aangevoerd tegen het vonnis van 3 juli 2013 voor zover geïntimeerde daarbij is veroordeeld – kort gezegd – tot het vrijhouden van de route die voor appellant de uitoefening van de erfdienstbaarheid mogelijk moet maken (dictum onder 5.2. en 5.3.) en dat het debat in dit hoger beroep daar ook niet meer over gaat. Het hof verstaat dat dit deel van het bestreden vonnis dan ook niet aan het oordeel van het hof is onderworpen en dat de gewijzigde eis van appellant ziet op al hetgeen in eerste aanleg meer of anders (dan toegewezen) door appellant is gevorderd.

Aanwijzen erfgrans en 'weigerachtige houding' geïntimeerde

6.5.1. Grief 1 richt zich tegen de beslissing van de kantonrechter dat geïntimeerde niet ge-

houden is tot betaling van de kosten van het Kadaster van € 580 en de kosten van het verplaatsen van het hekwerk van € 339,15. Appellant stelt dat geïntimeerde, naar het hof begrijpt, jegens hem onrechtmatig heeft gehandeld doordat hij, toen appellant hem met het oog op het te plaatsen hekwerk heeft gevraagd om hem de erfgrens aan te wijzen die het Kadaster in 1998 had bepaald, een andere erfgrens heeft aangewezen en doordat geïntimeerde vervolgens, na het plaatsen van hekwerk, niet heeft gereageerd op verzoeken van appellant om hem een kopie van de kadastrale tekening uit 1998 te doen toekomen. Appellant stelt dat hij als gevolg van dit handelen schade heeft geleden, bestaande in de voormelde kosten.

6.5.2. De grief faalt. Geïntimeerde heeft niet onrechtmatig jegens appellant gehandeld indien hij een verkeerde erfgrens heeft aangewezen maar zich daarvan niet bewust was. Appellant heeft niet eenduidig gesteld dat geïntimeerde hem bewust heeft misleid door de aanwijzing van de grens tussen perceel X en perceel Y. Immers heeft appellant enerzijds gesteld dat geïntimeerde hem 'al dan niet bewust' een foutieve erfgrens heeft aangewezen en anderzijds dat geïntimeerde dit 'tegen beter weten in' heeft gedaan.

6.5.3. Voor zover de stellingen van appellant evenwel zo begrepen moeten worden dat geïntimeerde zich ervan bewust was dat hij een verkeerde erfgrens aanwees, heeft appellant dit in het licht van de betwisting door geïntimeerde onvoldoende onderbouwd. Daartoe overweegt het hof dat appellant niet gesteld heeft dat geïntimeerde ten tijde van het aanwijzen van de grens wist waar de door het Kadaster in 1998 bepaalde grens precies liep. Zodanige wetenschap kan niet zonder meer worden afgeleid uit het feit dat geïntimeerde beschikte over de meetgegevens van het Kadaster uit 1998. In dit verband acht het hof voorts relevant dat, naar de kantonrechter in hoger beroep onbestreden heeft vastgesteld, het verschil tussen de door geïntimeerde aangewezen erfgrens en de later door het Kadaster bepaalde erfgrens gelet op de totale oppervlakte van perceel X en perceel Y 'een te verwaarlozen aantal centimeters' betreft (4.3. vonnis waarvan beroep). De stelling van appellant wordt als onvoldoende onderbouwd gepasseerd. Dat het appellant, naar hij stelt, is gebleken dat geïntimeerde ook een geschil had over de juiste erfgrens met een andere buurman, waarbij geïntimeerde ook zo 'gesjoemeld' had, doet er in dit verband niet toe, wat daar verder ook van zij.

6.5.4. Geïntimeerde heeft evenmin onrechtmatig gehandeld door niet te reageren op een verzoek van appellant om hem een kopie van de kadastrale tekening uit 1998 toe te sturen.

Voor geïntimeerde bestond geen (gestelde) rechtsplicht tot het geven van een dergelijke reactie.

Verwaarlozing tuin

6.6.1. Grief 2 richt zich tegen de beslissing van de kantonrechter dat appellant geïntimeerde niet schriftelijk in gebreke heeft gesteld voor de verwaarlozing van de tuin en tegen de afwijzing door de kantonrechter van de vordering die strekt tot betaling van schade als gevolg van die verwaarlozing.

6.6.2. Appellant stelt in dit verband dat partijen bij de verkoop van perceel X een bruikleenovereenkomst zijn aangegaan met betrekking tot perceel Y en dat zij, nadat de termijn van tien jaren die in dat verband was overeengekomen was verstreken, een bruikleenovereenkomst hebben gesloten voor de duur van twee jaar. Appellant stelt dat geïntimeerde tekortgeschoten is in de nakoming van zijn verplichtingen die voortvloeien uit de bruikleenovereenkomsten doordat geïntimeerde de tuin heeft verwaarloosd. Meer concreet stelt hij dat geïntimeerde de coniferen haag die zich op perceel Y bevindt niet tot een hoogte van minder dan twee meter heeft gesnoeid en dat hij een aarden wal met rommel (stenen) in de nabijheid van de coniferen haag heeft opgeworpen. Appellant stelt dat hij als gevolg van de tekortkoming van geïntimeerde schade lijdt. Appellant heeft de coniferen haag zelf gesnoeid. Het bij het snoeien ontstane snoeiafval en de aarden wal met rommel dienen van perceel Y verwijderd te worden, terwijl het gazon dient te worden hersteld. De kosten daarvan bedragen € 1.505,35 en € 981,75, zo stelt appellant met verwijzing naar een als productie 6 bij inleidende dagvaarding overgelegde offerte.

6.6.3. Geïntimeerde heeft betwist dat hij tekortgeschoten is. Allereerst heeft hij weersproken dat hij gehouden was om de tuin 'als een goed huisvader' te onderhouden nu dit niet vermeld is in de bruikleenovereenkomst. Voorts stelt hij, onder overlegging van foto's, dat hij de tuin en de coniferen haag altijd goed onderhouden heeft. Daarnaast stelt hij dat appellant hem nimmer in gebreke heeft gesteld, noch in de gelegenheid heeft gesteld om de beweerde tekortkomingen te herstellen, zodat appellant geen recht heeft op schadevergoeding. Wat de coniferen haag betreft, stelt geïntimeerde voorts dat hij na het einde van de bruikleenovereenkomsten niet langer gehouden was om de haag te snoeien, dat deze haag snel groeit en dat moet worden aangenomen dat de gestelde verwaarlozing van de haag aan appellant zelf te wijten is geweest.

6.6.4. Het hof overweegt dat de bruikleen ten aanzien van de geleende zaak de zorg van een goede bruikleen in acht moet nemen, of, in andere woorden, als een goed huisvader

voor de geleende zaak moet zorgen (art. 7A:1781 lid 1 BW). Wat deze zorgplicht inhoudt, hangt af van de concrete omstandigheden van het geval, zoals de inhoud van de overeenkomst, de aard van het geleende, de persoon van de bruiklener, het gebruik, en de redelijkheid en billijkheid. Daarnaast dient de bruiklener het geleende op het tijdstip waarop de bruikleenovereenkomst eindigt aan de uitlener terug te geven in een staat waarin het beantwoordt aan het gebruik door een goed bruiklener. Als de bruiklener het geleende op dat moment niet in de juiste staat aan de uitlener teruggeeft, is hij van rechtswege in verzuim en is hij aansprakelijk voor de schade van de uitlener als gevolg daarvan, tenzij de bruiklener bewijst dat hij niet toerekenbaar tekortgeschoten is in de nakoming van zijn verbintenis om de zorg van een goed bruiklener in acht te nemen (art. 7A:1781 BW).

6.6.5. Gelet op het voorgaande, is de stelling van geïntimeerde dat van hem niet kon worden gevergd dat hij 'als een goed huisvader' voor de tuin zou zorgen onjuist. Dat die zorgplicht niet met zo veel woorden in de bruikleenovereenkomst die in de notariële akte is opgenomen of in de in 2008 gesloten bruikleenovereenkomst is vermeld, is niet van belang. De zorgplicht vloeit immers uit de wet voort en gesteld noch gebleken is dat partijen van de wet hebben willen afwijken. Dit verweer wordt verworpen.

6.6.6. Gelet op het voorgaande is eveneens onjuist dat een ingebrekestelling nodig is voor het intreden van het verzuim van de bruiklener indien hij de in bruikleen gegeven zaak niet in de juiste staat teruggeeft bij het einde van de bruikleenovereenkomst. De bruiklener is in dat geval immers van rechtswege in verzuim omdat nakoming blijvend onmogelijk is. De verplichting van de bruiklener om het geleende terug te geven in een staat die beantwoordt aan het gebruik door een goede bruiklener, kan niet worden gesplitst in een verplichting tot teruggave van het geleende en een eventuele verplichting om dat geleende te brengen in de staat waarin het op dat moment behoort te verkeren. Ook dit verweer wordt verworpen.

6.6.7. Tussen partijen is niet in geschil dat partijen bij de verkoop van perceel X met elkaar een bruikleenovereenkomst zijn aangegaan, ingevolge waarvan geïntimeerde perceel Y gedurende tien jaren als tuin mocht gebruiken (zie de notariële akte). Zoals het hof hiervoor heeft vastgesteld hebben partijen na de beëindiging van deze bruikleenovereenkomst een nieuwe bruikleenovereenkomst met elkaar gesloten, op grond waarvan appellant perceel Y van 1 juli 2008 tot en met 30 juni 2010 in bruikleen heeft gegeven aan geïntimeerde. De vraag of geïntimeerde tekortgeschoten is in de nakoming van zijn verbintenissen die voort-

vloeien uit de bruikleenovereenkomsten zoals door appellant gesteld, dient daarom beoordeeld te worden naar de staat waarin de tuin zich op 1 juli 2010 bevond. Dat geïntimeerde, zoals appellant bij akte van 8 april 2014 naar voren heeft gebracht, na 30 juni 2010 nog een jaar feitelijk gebruik heeft gemaakt van de tuin, doet hier niet aan af. Appellant heeft niet gesteld dat partijen na 30 juni 2010 een nieuwe bruikleenovereenkomst zijn aangegaan of over het onderhoud in die periode nog afspraken hebben gemaakt.

6.6.8. Naar het oordeel van het hof heeft appellant onvoldoende onderbouwd dat de coniferen haag bij het einde van de bruikleenovereenkomst hoger was dan twee meter, althans dat die haag toen een hoogte had die hinder veroorzaakte bij de burens. Hij heeft die stelling onderbouwd met een als productie 5 bij inleidende dagvaarding overgelegde foto die volgens appellant is genomen juist voordat hij opdracht heeft gegeven om de haag te snoeien. Volgens de stelling van appellant zelf was dit in oktober 2011. Zoals het hof hiervoor heeft overwogen, rustte op geïntimeerde na 30 juni 2010 niet langer de verplichting om de haag te onderhouden. Mede gelet op het feit dat, naar geïntimeerde onbestreden heeft aangevoerd, de haag snel groeit, kan op basis van die foto niet, althans niet zonder nadere toelichting, die ontbreekt, worden geconcludeerd dat de haag bij het einde van de bruikleenovereenkomst onvoldoende gesnoeid was. Voor zover appellant heeft willen betogen dat de haag ook anderszins niet goed is onderhouden door geïntimeerde, heeft hij onvoldoende concreet toegelicht waarin die tekortkoming bestaat, zodat daaraan voorbij wordt gegaan. Nu niet is komen vast te staan dat geïntimeerde op dit punt tekortgeschoten is, heeft appellant geen recht op vergoeding van de door hem gestelde schade als gevolg hiervan.

6.6.9. Geïntimeerde heeft niet bestreden dat hij tijdens het gebruik van perceel Y een aarden wal bij de coniferen haag heeft opgeworpen met stenen en dat deze wal zich bij het teruggeven van het perceel op 30 juni 2010 nog in de tuin bevond. Naar het oordeel van het hof heeft geïntimeerde daarmee perceel Y bij het einde van de bruikleenovereenkomsten niet teruggegeven in een staat waarin het beantwoordt aan het gebruik door een goed bruiklener. Van geïntimeerde mocht verwacht worden dat hij die aarden wal met puin had verwijderd, voordat hij perceel Y aan appellant teruggaf. Nu hij dit niet heeft gedaan, is hij in zoverre tekortgeschoten in de nakoming van zijn verbintenissen op grond van de bruikleenovereenkomst. Omdat geïntimeerde daarnaast van rechtswege in verzuim is komen te verkeren, is hij in beginsel gehouden om de schade die appellant daardoor lijdt te vergoeden.

6.6.10. Deze schade dient te worden begroot op de kosten die gemoeid zijn met het weghalen van de aarden wal met stenen en de kosten van het herstel van de toestand ter plaatse van de wal, zoals de kosten voor het herstel van het gazon ter plekke. Dat appellant, naar geïntimeerde heeft gesteld, die kosten nog niet heeft gemaakt, doet er niet aan af dat appellant de hier bedoelde schade lijdt.

6.6.11. In de offerte waarnaar appellant ter onderbouwing van de schade heeft verwezen, zijn de onder 6.6.10. bedoelde kosten samen met andere kosten die niet voor vergoeding in aanmerking komen begroot op € 2.487,10 inclusief BTW. Gelet op de offerte en de aard en omvang van de werkzaamheden die gemoeid zijn met het weghalen van de wal en het herstellen van de gevolgen van de aanwezigheid van de wal begroot het hof de onder 6.6.10. bedoelde kosten op € 300 inclusief BTW. De vordering van appellant is in zoverre toewijsbaar.

6.6.12. Geïntimeerde heeft niet bestreden dat de wettelijke rente over voornoemde schade verschuldigd is vanaf 13 september 2012, zodat ook de vordering in zoverre toewijsbaar is.

Zitkuil

6.7.1. Grief 3 richt zich tegen de afwijzing door de kantonrechter van de vordering tot vergoeding van schade als gevolg van de verwijdering door geïntimeerde van de zitkuil. Volgens appellant bevond zich op perceel Y in de tuin een stenen zitkuil toen hij perceel Y in gebruik gaf bij geïntimeerde en heeft geïntimeerde onrechtmatig jegens hem gehandeld doordat hij deze zitkuil zonder zijn toestemming heeft verwijderd. Hij stelt dat hij als gevolg hiervan schade lijdt die bestaat in de kosten van het bouwen van een nieuwe zitkuil. Met verwijzing naar een als productie 7 bij inleidende dagvaarding overgelegde begroting van Q Bouwconsult, stelt hij dat deze kosten € 5.306,21 bedragen. Daarnaast maakt hij aanspraak op vergoeding van de kosten voor de 'advisering en waardebeoordeling' in verband met de te bouwen zitkuil door Q Bouwconsult ten bedrage van € 226,10 (prod. 8 inl. dagv.).

6.7.2. Geïntimeerde heeft niet weersproken dat er ten tijde van het in gebruik geven van perceel Y een zitkuil aanwezig was en dat hij deze in 2007 heeft verwijderd, zodat het hof hiervan uitgaat. De zitkuil was eigendom van appellant. Naar het oordeel van het hof heeft geïntimeerde in beginsel een inbreuk gemaakt op het eigendomsrecht van appellant door de zitkuil te verwijderen en heeft hij daarmee onrechtmatig jegens appellant gehandeld.

6.7.3. Het voorgaande is anders, in die zin dat het onrechtmatige karakter van de verwijdering ontbreekt, indien, zoals geïntimeerde in eerste aanleg heeft gesteld (punt 18 conclusie van antwoord), appellant toestemming heeft

gegeven voor de verwijdering van de zitkuil. Naar het oordeel van het hof heeft geïntimeerde die gestelde toestemming in het licht van de betwisting daarvan door appellant echter onvoldoende onderbouwd. Het had op de weg van geïntimeerde gelegen om nader toe te lichten wanneer die toestemming is gegeven en waaruit hij die toestemming heeft opgemaakt. Anders dan geïntimeerde heeft betoogd, kan die toestemming niet worden afgeleid uit de in 2008 gesloten bruikleenovereenkomst voor zover daarbij is overeengekomen dat het geïntimeerde niet is toegestaan veranderingen aan te brengen aan perceel Y, ook niet indien appellant er bij het aangaan van die overeenkomst mee bekend was dat de zitkuil was verwijderd (wat appellant betwist). Dit impliceert niet dat appellant akkoord is gegaan met de verwijdering van de zitkuil.

6.7.4. Bij gebreke van toestemming heeft geïntimeerde onrechtmatig gehandeld jegens appellant door de zitkuil te verwijderen. Geïntimeerde is verplicht om de schade die appellant als gevolg daarvan lijdt te vergoeden.

6.7.5. Het hof passeert de stelling van geïntimeerde dat appellant geen schade lijdt als gevolg van de verwijdering van de zitkuil omdat appellant tijdens de comparitie zou hebben aangegeven dat hij de grond van perceel Y wilde gebruiken als moestuin, zodat appellant de zitkuil zelf zou moeten opruimen. Deze betwisting van het causaal verband is te weinig concreet en onvoldoende onderbouwd. Met name valt niet zonder meer in te zien waarom het hebben van een moestuin niet samen zou kunnen gaan met het hebben van een zitkuil. Het hof passeert dit verweer van geïntimeerde.

6.7.6. De schade die appellant als gevolg van de verwijdering van de zitkuil heeft geleden bestaat in de verloren gegane waarde daarvan ten tijde van de verwijdering. In beginsel kan deze schade worden begroot op de kosten die gemoeid zijn met het bouwen van een nieuwe, vergelijkbare zitkuil. Of die kosten al zijn gemaakt, is niet relevant voor de vraag of sprake is van schade.

6.7.7. Geïntimeerde heeft naar voren gebracht dat de zitkuil die hij heeft verwijderd van hout was en dat dit hout volledig verrot was waardoor het hout zou doorzakken bij gebruik van de zitkuil, waarmee geïntimeerde, naar het hof begrijpt, bestrijdt dat de zitkuil enige waarde vertegenwoordigde toen hij deze afbrak. De door appellant in het geding gebrachte begroting ziet op het bouwen van een stenen zitkuil en niet op het bouwen van een houten zitkuil, aldus geïntimeerde.

6.7.8. Appellant heeft ter onderbouwing van zijn stelling dat sprake was van een stenen zitkuil als productie 8 bij memorie van grieven een aantal foto's overgelegd, waarop een stenen zitkuil te zien is, welke foto's volgens ap-

pellant in 1996 of voorafgaande aan de verkoop van perceel X aan geïntimeerde zijn gemaakt. Verder heeft hij als productie 5 conclusie van repliek een verklaring van de heer Poels in het geding gebracht waarin deze verklaart dat sprake was van een stenen zitkuil. Nadat appellant de voornoemde foto's in het geding had gebracht, heeft geïntimeerde zijn in eerste aanleg ingenomen stelling dat de zitkuil die hij heeft verwijderd van hout was, niet herhaald of nader onderbouwd. Het hof is van oordeel dat geïntimeerde die stelling gelet op de door appellant overgelegde foto's en de overgelegde verklaring onvoldoende heeft onderbouwd, zodat het hof daaraan voorbijgaat.

6.7.9. Geïntimeerde heeft de juistheid van de door appellant overgelegde begroting, afgezien van het door hem gestelde materiaal van de zitkuil, op zichzelf niet bestreden. Het hof begroot de schade daarom op het bedrag van die begroting, zijnde € 5.306,21. De vordering van appellant is in zoverre toewijsbaar.

6.7.10. De kosten voor het adviseren over de bouw van de zitkuil ten bedrage van € 226,10 kunnen worden aangemerkt als redelijke kosten ter vaststelling van de schade en zijn, als niet weersproken, eveneens toewijsbaar.

6.7.11. Geïntimeerde heeft niet bestreden dat de wettelijke rente over voornoemde schade verschuldigd is vanaf 13 september 2012, zodat ook de vordering in zoverre toewijsbaar is.

Toegangsweg

6.8.1. Met grief 4 komt appellant op tegen de beslissing van de kantonrechter dat de toegangsweg die onderwerp is van de erfdiensbaarheid bij de vestiging van de erfdiensbaarheid niet breder was dan 190/200 cm en tegen de beslissing dat deze toegangsweg op dit moment niet breder dient te zijn. Met grief 5 wordt bezwaar gemaakt tegen de afwijzing door de kantonrechter van, zo begrijpt het hof, de vorderingen die hiervoor onder 6.2.1. van dit arrest bij het tweede, derde en vierde gedachtestreepje zijn vermeld, voor zover de kantonrechter die vorderingen niet heeft toegewezen. Dit houdt tevens in dat het bezwaar gericht is tegen de vaststelling door de kantonrechter van de door geïntimeerde aangegeven route. Deze grieven lenen zich voor gezamenlijke behandeling.

6.8.2. Het hof stelt voorop dat appellant geen belang heeft bij de behandeling van de grieven voor zover met de vorderingen die de kantonrechter heeft afgewezen meer of anders werd gevorderd dan appellant thans in hoger beroep vordert, na wijziging van zijn eis. In zoverre kunnen de grieven onbesproken blijven.

6.8.3. Appellant heeft aan zijn gewijzigde vorderingen ten grondslag gelegd dat de gevestigde erfdiensbaarheid van weg zo moet worden uitgelegd dat ook anderen dan appellant

zelf de toegangsweg mogen gebruiken voor het tuin- en grondonderhoud van perceel Y en dat zij dit tevens mogen doen met 'groot rijdend materieel' en met een motorgrasmaaier met tuinkar. Naar het hof uit de stellingen van appellant begrijpt, heeft het door hem genoemde 'groot rijdend materieel' een toegangsweg nodig die minimaal 2,5 meter breed is, zodat de door geïntimeerde aan te geven route minimaal die breedte dient te hebben.

6.8.4. Geïntimeerde betwist dat de erfdiensbaarheid zo moet worden uitgelegd dat anderen dan appellant kunnen gaan over de toegangsweg en dat daarbij gebruik mag worden gemaakt van rijdend materieel. Volgens hem is rijdend materieel ook niet nodig voor het tuinonderhoud. Hij betwist dat de toegangsweg breder dient te zijn dan de huidige breedte van 190/200 cm.

6.8.5. Om te kunnen beoordelen wat de betekenis is van de erfdiensbaarheid moet deze worden uitgelegd. Bij de uitleg van de akte van vestiging van een erfdiensbaarheid komt het aan op de in de notariële akte tot uitdrukking gebrachte partijbedoeling, die moet worden afgeleid uit de in deze akte gebezigde bewoordingen, uit te leggen naar objectieve maatstaven in het licht van de gehele inhoud van de akte.

6.8.6. Een erfdiensbaarheid is een beperkt zakelijk recht, zijnde een last waarmee een onroerende zaak – het dienend erf – ten behoeve van een andere onroerende zaak – het heersende erf – is bezwaard. Het is geen persoonlijk recht. Uit de aard van de erfdiensbaarheid volgt dus al dat ook anderen dan appellant (en zijn familie) gebruik kunnen maken van de toegangsweg, mits dit gebeurt ten behoeve van het tuin- en grondonderhoud van het heersende erf. Uit de bewoordingen van de akte blijkt bovendien niet dat alleen appellant gebruik mag maken van de toegangsweg. Voor zover geïntimeerde anders betoogt, is dit onjuist en wordt dit betoog verworpen.

6.8.7. Anders dan geïntimeerde stelt wordt in de akte geen onderscheid gemaakt tussen 'normaal onderhoud' en 'groot onderhoud'. Volgens de bewoordingen van de notariële akte kan de toegangsweg betreden worden met 'de tuingereedschappen welke volgens het normale gebruik benodigd zijn' voor tuin- en grondonderhoud van perceel Y. Deze bewoordingen, naar objectieve maatstaven uitgelegd, sluiten niet uit dat de toegangsweg wordt betreden met rijdend materieel, zoals een zitgrasmaaier met een tuinkar of met een aanhanger of kar waarmee bijvoorbeeld snoeiafval kan worden afgevoerd. Zoals hiervoor is vastgesteld heeft perceel Y een oppervlakte van ongeveer zes are en was dit ten tijde van het vestigen van de erfdiensbaarheid ingericht als tuin met grasveld en bomen (coniferen). De

grootte en inrichting van het perceel geven steun aan deze uitleg. Geïntimeerde heeft geen feiten en omstandigheden gesteld die nopen tot een andere uitleg.

6.8.8. Naar het oordeel van het hof heeft appellant onvoldoende onderbouwd dat de huidige toegangsweg met een breedte van 190/200 cm onvoldoende breed is voor het onderhoud van de tuin of de grond van perceel Y. Dat, naar hij stelt, professionele hoveniersbedrijven veelal beschikken over materieel dat vaak een breedte heeft van meer dan twee meter, is daartoe te weinig concreet en brengt niet zonder meer mee dat het onderhoud van perceel Y niet kan worden verricht met voertuigen die over de huidige toegangsweg naar perceel Y kunnen gaan. Zoals geïntimeerde onweersproken heeft aangevoerd, blijkt uit de door appellant zelf overgelegde prijsopgave van BTL Realisatie BV (prod. 6 inl. dagv.) dat de in die offerte genoemde werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd bij een toegangsweg van maximaal twee meter breed. Daar komt bij dat appellant bij de toelichting op grief 5 stelt dat de door hem ingeschakelde hovenier perceel Y met 'groot rijdend materieel' niet heeft kunnen bereiken vanwege de obstakels die geïntimeerde op het pad naast zijn schuur geplaatst had. Het hof leidt uit die stelling af dat de hovenier perceel Y wel had kunnen bereiken over de huidige toegangsweg indien die obstakels niet aanwezig zouden zijn geweest. Het hof gaat er daarom van uit dat de breedte van de huidige toegangsweg volstaat voor het benodigde grond- en tuinonderhoud.

6.8.9. Gelet op het voorgaande slagen de grieven ten dele.

Geïntimeerde dient te gehengen en te gedogen dat appellant voor het onderhoud van zijn tuin met derden, niet zijnde familieleden, met groot rijdend materieel over het erf van geïntimeerde naar en van zijn tuin rijdt, waarbij onder 'groot rijdend materieel' dient te worden verstaan materieel dat over een toegangsweg met een breedte van 190/200 cm kan gaan. De vordering is in zoverre toewijsbaar. De zinsnede 'minimaal 2 maal per jaar' heeft in dit verband geen betekenis en appellant heeft in zoverre geen belang bij zijn vordering. Derden kunnen met groot rijdend materieel gebruik maken van de toegangsweg zo vaak dit voor het onderhoud van de grond of de tuin van perceel Y nodig is. Daarbij merkt het hof wel op dat het gebruik van de toegangsweg op een voor het dienende erf minst belastende wijze dient te gebeuren via een door geïntimeerde (als eigenaar van het dienend erf) aan te wijzen route.

Geïntimeerde dient daarnaast te gehengen en te gedogen dat appellant te allen tijde voor het noodzakelijke onderhoud van zijn tuin met een motorgrasmaaier met tuinkar over het die-

nend erf naar en van zijn tuin rijdt. In zoverre is de vordering eveneens toewijsbaar.

Buitengerechtelijke kosten

6.9.1. Grief 6 betreft de door de kantonrechter afgewezen vordering tot betaling van buitengerechtelijke kosten van € 768. Appellant stelt dat zijn gemachtigde voorafgaand aan het entameren van deze procedure uitvoerig met geïntimeerde heeft gecorrespondeerd om een minnelijke regeling te bereiken. Geïntimeerde heeft dat niet bestreden en hij heeft evenmin betwist dat de door appellant gestelde kosten redelijk zijn. De grief slaagt dan ook.

6.9.3. De vordering tot betaling van de buitengerechtelijke kosten is derhalve toewijsbaar, vermeerderd met de daarover gevorderde wettelijke rente vanaf 13 september 2012 tot de dag van voldoening.

Slotsom

6.10.1. De slotsom luidt dat het vonnis van 3 juli 2013 vernietigd dient te worden voor zover dit aan het oordeel van het hof is onderworpen. De vorderingen van appellant, zoals gewijzigd in hoger beroep, dienen ten dele te worden toegewezen zoals hierna in het dictum vermeld.

6.10.2. Omdat partijen over een weer op enkele punten in het ongelijk zijn gesteld zal het hof de kosten van beide instanties compenseren, aldus dat iedere partij de eigen kosten draagt.

7 De uitspraak

Het hof:

- vernietigt het vonnis waarvan beroep voor zover dit aan het oordeel van het hof is onderworpen en, in zoverre opnieuw rechtdoende:
- veroordeelt geïntimeerde om aan appellant te betalen een bedrag van € 6.600,31, vermeerderd met de wettelijke rente vanaf 13 september 2012 tot de dag van voldoening;
- veroordeelt geïntimeerde te gehengen en te gedogen:
- dat appellant voor het onderhoud van zijn tuin met derden, niet zijnde familieleden, met groot rijdend materieel over het erf van geïntimeerde naar en van zijn tuin rijdt, waarbij onder 'groot rijdend materieel' dient te worden verstaan materieel dat over een toegangsweg met een breedte van 190/200 cm kan gaan;
- dat appellant te allen tijde voor het noodzakelijke onderhoud van zijn tuin met een motorgrasmaaier met tuinkar over het erf van geïntimeerde naar en van zijn tuin rijdt;
- compenseert de proceskosten in eerste aanleg en in hoger beroep aldus dat iedere partij de eigen kosten draagt.
- wijst het meer of anders gevorderde af.